

Examen VMBO-GL en TL
2007

tijdvak 2
dinsdag 19 juni
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Gebruik het bronnenboekje.

Dit examen bestaat uit 33 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 52 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

+

Nederland en Europa

Gebruik bron 1.

- 1p 1 Geef met behulp van de bron één reden waarom koning Willem II akkoord ging met de invoering van een nieuwe grondwet in Nederland.

Gebruik bron 2.

- 2p 2 De vader is trots op zijn dochter om de manier waarop zij zich onderscheidt van andere vrouwen in die tijd.
→ Noem **twee** coupletten waaruit dat blijkt. Verklaar je antwoord met behulp van de bron.

Doe het zo:

couplet ... (schrijf nummer op), want ... (geef verklaring met behulp van de bron)

couplet ... (schrijf nummer op), want ... (geef verklaring met behulp van de bron)

- 1p 3 Aletta Jacobs werd ook bekend door haar strijd voor meer politieke rechten voor vrouwen.

Welke bewering over de oprichting van de VvVK (= de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht) is juist?

- A Aan het einde van de negentiende eeuw werd de VvVK opgericht om de strijd te steunen voor de financiële gelijkstelling van jongens en meisjes in het onderwijs.
- B Aletta Jacobs en Wilhelmina Drucker zorgden met de oprichting van de VvVK voor het begin van de Tweede Feministische Golf.
- C De oprichting van de VvVK was een belangrijke gebeurtenis tijdens de Eerste Feministische Golf, waarbij het verkrijgen van vrouwenkiesrecht het belangrijkste doel was.
- D Nadat vrouwen algemeen kiesrecht hadden gekregen, richtten Aletta Jacobs en Wilhelmina Drucker de VvVK op.

Gebruik bron 3.

- 2p 4 De tekenaar heeft een mening over de manier waarop de liberaal met de wandelstok de grondwet wil toepassen.
→ Is de tekenaar **positief** of **negatief** over deze liberaal? Verklaar je antwoord met behulp van de bron.

Doe het zo:

De maker van de tekening is positief / negatief ... (maak een keuze), want ... (geef een verklaring)

Gebruik bron 4, 5, 6, 7 en 8.

- 2p **5** In welke **twee** bronnen staan gebeurtenissen die Nederlandse arbeiders het meest hebben geholpen bij het verbeteren van hun leefomstandigheden in de periode 1860-1920? Geef ook aan waarom dat een verbetering was.

Doe het zo:

In bron ... (vul een nummer in), omdat ... (volgt verklaring).

In bron ... (vul een nummer in), omdat ... (volgt verklaring).

Gebruik bron 9, 10, 11, 12 en 13.

- 2p **6** Stel, je doet onderzoek naar de geschiedenis van de ARP in Nederland en je vindt deze vijf bronnen.
→ Welke **twee** bronnen geven informatie over de geschiedenis van de ARP?
Schrijf alleen de nummers op.

- 1p **7** De confessionelen wilden in de Grondwet van 1917 financiële gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs opnemen. De socialisten wilden daaraan meewerken in ruil voor confessionele steun bij een ander onderdeel van de grondwet.

→ Voor welk onderdeel van de grondwet wilden de socialisten steun?

Gebruik bron 14, 15 en 16.

- 2p **8** De bronnen gaan over situaties **tijdens de Tweede Wereldoorlog** die botsen met grondrechten die wij tegenwoordig kennen.

Hieronder staan vier grondrechten die wij **tegenwoordig** kennen:

- a Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.
- b De overheid beschermt de rechtspositie van iedereen die arbeid verricht.
- c Iedere Nederlander heeft het recht verzoeken schriftelijk bij het bevoegd gezag in te dienen.
- d Niemand heeft vooraf toestemming nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens bekend te maken, maar dat betekent niet dat de wet mag worden overtreden.

→ In welke bron wordt welk grondrecht geschonden? **Let op!** Er blijft één grondrecht over.

Doe het zo:

In bron 14 wordt grondrecht ... (vul letter in) geschonden.

(enz. tot en met bron 16)

- 2p 9 Vier Europese instellingen:
- 1 de Europese Commissie
 - 2 de Europese Raad van Ministers
 - 3 het Europees Parlement
 - 4 het Europese Hof van Justitie

Invultekst over de besluitvorming in de Europese Unie:

Nieuwe wetten worden voorgesteld door ... (a)... . Wanneer het voorstel is besproken en goedgekeurd door ... (b)... wordt het daarna besproken en als besluit vastgesteld door ... (c)... .

→ Vul op de drie opengelaten plaatsen de juiste naam in van de Europese instelling. **Let op!** Er blijft één instelling over.

Doe het zo:

a = ... (vul nummer in)

(enz. tot en met c)

Gebruik bron 17.

- 1p 10 Welke omschrijving hoort bij de prent?
- A De NAVO biedt bescherming aan haar West-Europese lidstaten die bedreigd worden door de communistische landen uit Oost-Europa.
 - B Door de Marshallhulp van de Verenigde Staten kan een aantal Europese landen weer op eigen benen staan.
 - C Door het wegstemmen van de Europese grondwet is de Europese Unie in een crisis terechtgekomen en wordt nu uitgelachen door de Europese landen die geen EU-lid zijn.
 - D Na het uiteenvallen van de Sovjetunie streven de landen uit het voormalig Oostblok naar het lidmaatschap van de Europese Unie.

- 2p 11 Enkele belangrijke politieke onderwerpen:

- a abortus en euthanasie
- b bestrijding van de criminaliteit
- c energie en transport
- d softdrugs en coffeeshops
- e toerisme

→ Over welke **twee** onderwerpen zijn binnen de Europese Unie belangrijke afspraken gemaakt? Vul alleen de twee letters in.

Gebruik bron 18, 19 en 20.

- 2p 12 Hieronder staan enkele belangrijke taken van de koningin:

- 1 De koningin legt werkbezoeken af in het land.
- 2 De koningin ondertekent als staatshoofd wetten.
- 3 De koningin ontvangt buitenlandse gasten en legt staatsbezoeken af aan het buitenland.
- 4 De koningin symboliseert de eenheid van het land bij rampen en tegenslagen.

→ Welke taak van de koningin hoort bij welke bron? **Let op!** Elke taak mag maar één keer worden gebruikt. Er blijft één taak over.

Doe het zo:

Bij bron 18 hoort taak ... (vul nummer in).

(enz. tot en met bron 20)

- 2p **13** De leden van de Tweede Kamer hebben allerlei rechten. Hieronder staan twee omschrijvingen van deze rechten:
- 1 Dit recht biedt Kamerleden de gelegenheid om zelf met wetsontwerpen te komen. Dat gebeurt bijvoorbeeld als een Kamerlid vindt dat een minister te lang wacht met een wetsontwerp.
 - 2 Dit recht geeft een Kamerlid de mogelijkheid om in de Kamer te debatteren over actuele zaken die niet op de vastgestelde agenda van de Kamer staan. Na het antwoord van de regering kunnen ook andere leden aan het debat meedoen.
- Welke rechten van een Tweede Kamerlid herken je?
Doe het zo:
1: het recht van ...
2: het recht van ...

- 1p **14** Welke uitspraak over grondrechten is juist?
- A** Klassieke grondrechten bieden de burger bescherming tegen de overheid.
 - B** Klassieke grondrechten bieden de overheid bescherming tegen de burger.
 - C** Sociale grondrechten garanderen de burger een baan bij de overheid.
 - D** Sociale grondrechten garanderen de overheid dat iedere burger een baan heeft.

Gebruik bron 21

- 1p **15** Op grond van welk artikel uit de grondwet kan worden voorkomen dat de moeder van Savanna weer een kind krijgt?
- A** Degene die is veroordeeld tot een vrijheidsstraf, kan worden beperkt in de uitoefening van zijn grondrechten.
 - B** Iedereen heeft recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.
 - C** In het belang van de openbare orde kan het recht tot vereniging en vergadering worden beperkt.

Gebruik bron 22.

- 1p **16** De drie fragmenten gaan over de wijze waarop de Tweede Kamer wordt gekozen.
- Zet de fragmenten in de juiste tijdvolgorde, van vroeger naar later.
- Doe het zo:*
Eerst ... , dan ... en ten slotte ... (vul nummers in)

Gebruik bron 23.

- 1p **17** Welke vraag kan met behulp van deze bron worden beantwoord?
- A** Hebben de kiezers zich laten beïnvloeden door de massamedia?
 - B** Hoe wordt de Eerste Kamer in ons land samengesteld?
 - C** Waarom zouden de meeste mensen hebben gestemd op het CDA?
 - D** Welke partijen zouden kunnen samenwerken om een regering te vormen?

De koloniale relatie Indonesië - Nederland

+

Het Indonesisch-Nederlands conflict 1945-1949

Gebruik bron 24, 25, 26 en 27.

- 2p 18 Vier begrippen over de geschiedenis van de VOC:
- a factorij
 - b hongi-tochten
 - c monopolie
 - d strafexpedities
- Welke bron hoort bij welk begrip? **Let op!** Ieder begrip mag maar één keer gebruikt worden.

Doe het zo:

Bij bron 24 hoort begrip ... (schrijf letter op).
(enz. tot en met bron 27)

Gebruik bron 28.

- 1p 19 Bij welke periode past de bron?
- A 1550 – 1650
 - B 1650 – 1750
 - C 1750 – 1850
 - D 1850 – 1950

Gebruik bron 29.

- 2p 20 Geef met **twee** voorbeelden aan dat de tekst alléén betrekking kan hebben op de tijd van het Cultuurstelsel.

Gebruik bron 30.

- 2p 21 De historicus in de bron is positief over de gevolgen van het Cultuurstelsel voor de Javanen. Maar er zijn ook historici die vinden dat het Cultuurstelsel vooral negatieve gevolgen heeft gehad.
- Noem **met behulp van de bron** één **positief** gevolg van het Cultuurstelsel.
→ Noem **zonder de bron** één **negatief** gevolg van het Cultuurstelsel.

Doe het zo:

positief gevolg mét behulp van de bron: ...

negatief gevolg zonder de bron: ...

Gebruik bron 31 en 32.

- 1p 22 Welke conclusies passen bij de bronnen?
- A De overheid wil geld verdienen voor de Nederlandse schatkist.
De zending wil de Indonesische bevolking tot christenen bekeren.
 - B De overheid wil investeren in specerij-eilanden.
De nationalisten willen een christelijke partij oprichten.
 - C De overheid wil meer loon geven aan de koelies.
De inheemse onderwijzers willen in Indonesië christelijk onderwijs geven.
 - D De overheid wil minder investeren in plantages.
De plantage-eigenaren willen voor zichzelf christelijke gezondheidszorg.

Gebruik bron 33.

- 2p **23** De kazerne werd naar Van Heutsz genoemd uit bewondering. Maar er zijn tegenwoordig meer mensen die Van Heutsz juist niet bewonderen.
→ Geef voor beide standpunten een historische verklaring.

Doe het zo:

Toen bewondering, omdat ... (geef verklaring).

Nu vaker geen bewondering, omdat ... (geef verklaring).

- 1p **24** Aan het begin van de 20e eeuw begon het Indonesische nationalisme zich steeds sterker te ontwikkelen.

Welke maatregel heeft bijgedragen aan deze ontwikkeling?

- A** Afschaffing van de Volksraad en oprichting van desascholen.
- B** Oprichting van desascholen en verbetering van communicatiemiddelen.
- C** Verbetering van communicatiemiddelen en vermindering van het aantal Nederlandse ambtenaren.
- D** Vermindering van het aantal Nederlandse ambtenaren en afschaffing van de Volksraad.

Gebruik bron 34.

- 2p **25** Stel, je moet een werkstuk maken over de Ethische Politiek in Indonesië aan het begin van de 20e eeuw en je vindt deze bron. Volgens je leraar kan de informatie uit de bron zowel **betrouwbaar** als **onbetrouwbaar** zijn.
→ Geef voor beide standpunten één argument.

Doe het zo:

betrouwbaar, omdat ... (geef argument)

onbetrouwbaar, omdat ... (geef argument)

Gebruik bron 35.

- 2p **26** Bij de drie omschrijvingen horen deze drie Indonesische groeperingen:

1 PKI (= Partai Kommunis Indonesia)

2 PNI (= Partai National Indonesia)

3 Sarekat Islam

→ Geef per omschrijving aan welke Indonesische groepering daar bij hoort.

Doe het zo:

Bij omschrijving a hoort Indonesische groepering ... (vul nummer in).

(enz. tot en met omschrijving c)

Gebruik bron 36.

- 2p **27** Leg uit dat gouverneur-generaal De Graeff **enerzijds** regeringsbeleid moest uitvoeren en **anderzijds** begrip wilde tonen voor de nationalist.

Doe het zo:

enerzijds regeringsbeleid uitvoeren, want ...

anderzijds begrip tonen, want ...

- 2p **28** Drie uitspraken over de bezetting van Indonesië door Japan:
- 1 Soekarno zag in Japan een bondgenoot tegen Nederland.
 - 2 Het KNIL was een grote bedreiging voor het Japanse leger.
 - 3 Indonesië had grondstoffen die van belang waren voor de Japanse wapenindustrie.
- Geef per uitspraak aan of deze **juist** of **onjuist** is.
- Doe het zo:*
Uitspraak 1 is juist/onjuist (maak een keuze).
(enz. t/m uitspraak 3)
- 1p **29** Enkele gebeurtenissen:
- 1 het begin van de eerste politionele actie
 - 2 de petitie Soetardjo
 - 3 het akkoord van Linggadjatti
 - 4 de oprichting van de Volksraad
- Zet de gebeurtenissen in de juiste tijdvolgorde, van vroeger naar later.
- Doe het zo:*
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- Gebruik bron 37.*
- 1p **30** Wie of wat bedoelt Drees met 'internationaal gezien'? En waarom?
- A De Verenigde Staten en de Verenigde Naties, omdat zij Nederland dwongen met de nationalisten te gaan praten over de zelfstandigheid van Indonesië.
 - B De Verenigde Staten en de Verenigde Naties, omdat zij van plan waren te gaan onderhandelen met de nationalisten om zo zelfstandigheid te bereiken.
 - C Engeland en Frankrijk, omdat zij direct na de Japanse capitulatie hadden afgesproken het gezag over Indonesië aan de nationalisten over te dragen.
 - D Engeland en Frankrijk, omdat zij hadden afgesproken de Indonesische nationalist militaire en economische hulp te gaan bieden.
- 1p **31** Een paar duizend Nederlandse dienstplichtigen weigerden in 1947 en 1948 dienst te doen in Indonesië. Deze dienstweigeraars werden in Nederland vervolgd. Er waren echter in die tijd ook mensen die pleitten voor eerherstel van de dienstweigeraars.
- Geef één argument waarom zij vonden dat deze dienstweigeraars eerherstel verdienden.
- 2p **32** Indonesië en Nederland hanteren ieder een eigen onafhankelijkheidsdatum van Indonesië. Het ene land gaat uit van 17 augustus 1945, het andere land van 27 december 1949.
- Welk land hanteert welke onafhankelijkheidsdatum en welke reden heeft dat land daarvoor?
- Doe het zo:*
Indonesië hanteert als onafhankelijkheidsdatum ... (geef datum), omdat ... (geef een reden).
Nederland hanteert als onafhankelijkheidsdatum ... (geef datum), omdat ... (geef een reden).

Gebruik bron 38.

- 2p **33** Leg uit waarom minister Van Mierlo van de Nederlandse regering de mensenrechtensituatie in Indonesië aan de orde moest stellen. Geef ook aan waarom president Soeharto wil spreken over excuses.

Doe het zo:

Minister Van Mierlo: mensenrechten, omdat ... (geef uitleg).

President Soeharto: excuses, omdat ... (geef uitleg).

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.